

ФАКТОРИ РОЗВИТКУ УКРАЇНСЬКО-КИТАЙСЬКОГО ІНВЕСТИЦІЙНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА

Гальперіна Л.П., к.е.н., професор, ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»

Інвестиційне співробітництво України з Китайською Народною Республікою (КНР) свідчить про значні перспективи, тому тема дослідження факторів двостороннього інвестиційного співробітництва є актуальною та важливою. Українсько-китайське інвестиційне співробітництво представлено у низці наукових досліджень щодо українсько-китайських економічних відносин (див. А. Баронін та А. Колпаков [1], В. Голод [2], Ван Пен [3], Лі Чжоу [4], А. Шаповал [5] та ін.).

Метою статті є дослідження перспектив інвестиційного співробітництва України з Китаєм.

Українсько-Китайське інвестиційне співробітництво вбачається перспективним для обох країн, але на думку вітчизняних дослідників не відповідає потенціалу та потребам національної економіки та свідчить про диспропорційність економічних відносин (див., наприклад, [1; 2; 5]). Фінансові капітали КНР почали поступово надходити в Україну, однак величина цих надходжень занадто мала відносно можливостей та означених на офіційному рівні національних інтересів обох країн. Тезу про невідповідність фактичного рівня двостороннього інвестиційного співробітництва потенціалу ілюструє той факт, що питома вага китайських інвестицій у загальному обсязі залучених прямих іноземних інвестицій України не перевищує половини відсотка. А диспропорційність інвестиційного співробітництва – факт перевищення у 2013–2014 роках китайських інвестицій в Україну українських в Китай у 20 разів, але у 2016 проти 2013 року цей розрив значно зменшився.

Фактором розвитку українсько-китайського інвестиційного співробітництва є налагодження та інтенсифікація політичного діалогу. У 2011 році під час офіційного візиту до України голови КНР було підписано Декларацію про встановлення та розвиток відносин стратегічного партнерства, а також низку угод на загальну суму 3,5 млрд дол. США та надана безоплатна допомога на 12,3 млн дол. США. Разом з тим, інвестиційні угоди в переважній більшості не були реалізовані, а донорські кошти розчинились в українському бюджеті без відчутних для України наслідків.

Перспективи розвитку інвестиційного співробітництва між двома країнами відкриваються внаслідок ініціативи спільного створення Шовкового шляху як економічного поясу й морського шляху ХХІ століття (далі ініціатива "Один пояс і один шлях"), яку висунув у 2013 році Голова КНР Сі Цзіньпін. В рамках проекту економічного поясу Великого шовкового шляху прогнозується, що інвестиції Китаю становитимуть близько 50 млрд дол. США [6]. Інвестиції КНР в держави-партнери цього проекту стосуватимуться в першу

чергу інфраструктурних проєктів, співробітництва країн у економічній, технологічній та безпековій сферах. Україна одна з перших підтримала КНР щодо впровадження ініціативи "Один пояс і один шлях" і наразі створюється відповідне обопільному інтересу нормативно-правове підґрунтя.

Значним поштовхом до активізації двосторонніх відносин стало підписання у 2013 році Договору про дружбу та співробітництво.

Загальний обсяг залучених в економіку України китайських інвестицій на початок 2016 року становив 18,6 млн дол. США, тоді як найвищий рівень припав на початок 2014 року і становив 25,5 млн дол. США [8]. Найбільш привабливими для китайських інвестицій в Україні нині є нетрадиційна (альтернативна) енергетика, будівництво інфраструктури, розробка мінеральних ресурсів, військово-технічне співробітництво, торгівля та сільське господарство. За галузевою структурою серед китайських інвестицій в Україну найбільший обсяг припадав на вітчизняну промисловість (43% від загального обсягу), на другому місці оптова та роздрібна торгівлі (19,0%), на третьому сільське господарство (9,8%) (за даними [6-7]).

Обсяги китайських інвестицій в українську економіку багаторазово перевищують українські в Китай. Перші фінансові потоки з України до КНР були здійснені у 2006 році. Від початку до сьогодні українські капіталовкладення у китайську економіку не відзначались масштабами та стабільною динамікою. Станом на 01.01.2016 року загальний обсяг прямих іноземних інвестицій з України до Китаю склав 1,3 млн дол. США. Протягом 2010-2013 років темп приросту всіх прямих іноземних інвестицій з України до інших країн перевищував темп приросту прямих інвестицій з України в Китай, хоча і швидко знижувався з 01.01.2011 до 01.01.2012 року. Однак на 01.01.2015 та 01.01.2016 років темп приросту українських прямих інвестицій до інших країн скорочувався стрімко і мав від'ємні значення, тоді як темп приросту українських інвестицій до Китаю скорочувався незначно і повільно (за даними Держстату [8]).

Китайських інвесторів приваблює вигідне географічне розташування, досить розвинена транспортна енергетична інфраструктура, місткий внутрішній ринок, потужний науково-промисловий та агропродовольчий потенціал України. Разом з тим, мізерні обсяги китайських капіталовкладень пояснюються передусім високою ризикованістю у зв'язку з корупцією, правовим нігілізмом та політичною нестабільністю, яка супроводжується не лише зміною державних пріоритетів, але й швидкістю плину кадрів серед держслужбовців та керівників державних підприємств, коли новопризначені особи не бажають нести відповідальність за рішення попередників, а відтак анулюють, або саботують попередні домовленості щодо двосторонніх інвестиційних проєктів. Все це у сукупності з значними безповоротними втратами Китаю внаслідок втрати частини території та військових подій на Сході України призвело до відпливу китайського капіталу.

З боку України зацікавленість у китайському інвестиційному капіталі пояснюється передусім браком внутрішніх фінансових ресурсів для розвитку та потребою модернізації економіки та впровадженні сучасних технологій. Українські інвестиції в китайську економіку ще дуже незначні за обсягом.

Література

1. Баронін А. Україна і Китай: «дружній спаринг» у різних вагових категоріях [Електронний ресурс] / А. Баронін, А. Колпаков // Дзеркало тижня. Україна. – 8 листопада 2013. – № 33. – Режим доступу:
<http://gazeta.dt.ua/macrolevel/ukrayina-i-kitay-druzhniy-sparing-u-riznih-vagovih-kategoriyah-.html>.
2. Голод В. Китайська інвестиційна експансія: перспективи розвитку відносин з Україною [Електронний ресурс] / В. Голод // Торговий дім «Кампус Коттон Клуб». – Режим доступу: http://www.cotton.com.ua/articles.php?article_id=12.
3. Ван Пен Особливості українсько-китайської комерційної співпраці в умовах глобалізації / Пен Ван // Актуальні проблеми міжнародних відносин: Збірник наукових праць. – Вип. 66. – 2007. – Ч. 3. – С. 197–204.
4. Чжоу Ли У Китая и Украины нет никаких препятствий для сотрудничества / Ли Чжоу // Киевский телеграф. – 2009. – № 27. – С. 27–32.
5. Гальперіна Л. П. Стратегічні напрями торговельно-економічних відносин України з Китаєм / Л. П. Гальперіна, А. В. Шаповал // Стратегія розвитку України (економіка, соціологія, право): Науковий журнал. – К.: НАУ, 2013. – № 4. – С.31–35.
6. Тарасова В. Розвиток українсько-китайського співробітництва: розширення сфер співпраці / В. Тарасова. [Електронний ресурс] – Режим доступу:
http://nbuviap.gov.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=1332:ukrajina-kitaj&catid=8&Itemid=350
7. World Bank [Electronic resource]. Available at: <http://data.worldbank.org/indicator>.
8. Інвестиції зовнішньоекономічної діяльності України. Статистичний збірник. [Текст] // Державна служба статистики України. – К. : ДП «Інформаційно-аналітичне агентство», 2014. – 47 с.
9. Вебсайт Державної служби статистики (Держстату) [Електронний ресурс] – Режим доступу:
<http://www.ukrstat.gov.ua>.